

Janusz Pelc

"Dialog i wizerunek. Dwa dominujące typy wypowiedzi w poetyce Reja",
Janusz Pelc,
Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk
1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/41, 182

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ PELC Janusz: Dialog i wizerunek. Dwa dominujące typy wypowiedzi w poetyce Reja. W: Mikołaj Rej. W czterechsetlecie śmierci. Praca zbiorowa pod red. T. Bieńkowskiego, J. Pelca i K. Pisarkowej. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN. Studia Staropolskie. T. XXX, s. 129-157.

Autor wyróżnia dwa okresy twórczości Reja: pierwszy, w którym przeważały konstrukcje dialogowe /dialogi i dramaty/, i drugi, w którym dominującą pozycję zyskały różnego typu "wizerunki". Przejście od konstrukcji "dialogowych" do "wizerunkowych" w drugiej połowie lat 50-ych XVI w. wiązało się u Reja z przejściem od krytyki i dyskusyjnych prób poszukiwań propozycji pozytywnych do bardziej już określonych kształtów pozytywnego programu pisarza-dydaktyka, wyrażających się w budowie literackich wzorców człowieka poczciwego.

W zakończeniu autor podjął próbę nakreślenia drogi rozwoju twórczości M. Reja, przeciwstawiając się koncepcjom, które głosiły, iż "Krótka rozprawa" stanowiła jej osiągnięcie szczytowe.

BP/41

J.P.

/II/ PISARKOWA Krystyna: Osobliwe zdania względne Reja. /Przyczynek do charakterystyki języka/. W: Mikołaj Rej. W czterechsetlecie śmierci. Praca zbiorowa pod red. T. Bieńkowskiego, J. Pelca i K. Pisarkowej. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN. Studia Staropolskie. T. XXX, s. 193-209.

Autorka zestawia sprzeczne opinie na temat pisarstwa Reja: twórca świadomy i kierujący się aktualnie działającymi rygorami artystycznymi czy też talent samorodny, pisarz używający w swych utworach nieociosanego języka kolokwialnego, i opowiada się za tą pierwszą opinią. W dalszym ciągu analizuje szczegółowo jedną z form syntaktycznych, szczególnie preferowaną przez Reja, najbardziej wyglądającą na przejaw języka potocznego, nieliterackiego, mianowicie zdania względne, zaczynające się od 1/ kto lub 2/ kogo, komu, wtrącane nawiasowo i luźno związane ze zdaniem głównym, zabarwione odzieniem warunkowym i ogólniającym. Pełnią one funkcję zbliżoną do zdań podmiotowych, dopełnieniowych i przydawkowych. Dziś relikty tych zdań zachowały się w zwrotach potocznych i zwłaszcza w przysłowiaach.

BP/41

B.O.